

Potpore znanstvenim istraživanjima UniRi

Sustav istraživačkih politika, znanstvenih projekata i financiranja istraživanja u Hrvatskoj se mijenja.

Kompetitivna istraživanja financiraju se kroz financijske instrumente koje razvija nezavisna agencija Hrvatska zaklada za znanost ili međunarodne agencije, uglavnom EU. Financijski instrumenti za kompetitivna istraživanja razvijaju se sukladno nacionalnim ili EU politikama i implementiraju se na temelju natjecanja i probira najboljih ponuda. Uglavnom, i u EU i u Hrvatskoj, se temelje na probiru najboljih prijedloga istraživanja, bilo istraživačkih timova bilo mladih istraživača (uspostavne potpore). Većina istraživanja organiziraju se uglavnom „odozdo“, vođena znatiželjom istraživača i temeljena na nasljeđu i dosadašnjim postignućima. No, sve više se razvijaju financijski instrumenti koji podržavaju fokusirano i ciljano razvijanje istraživačkih područja (kroz razvijanje organizacijskih jedinica pa čak i cijelih sveučilišta). U Hrvatskoj institucijske strategije i politike, sveučilišne i fakultetske, imaju mali utjecaj na konstruiranje financijskih instrumenta. U pravilu, institucije prilagođavaju svoje politike postojećim financijskim instrumentima, pa se o strateškom pristupu teško može govoriti.

Sveučilište u Rijeci je u proteklih 7 godina provodilo Strategiju 2007-2014, no prostor za ustanovljavanje sveučilišnih i fakultetskih politika istraživanja bio je dosta sužen. Ugovorom Sveučilišta i Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta o namjenskom višegodišnjem institucijskom financiranju znanstvene djelatnosti u godinama 2013., 2014. i 2015. [Programski ugovor za znanost] Sveučilište u Rijeci je po prvi put dobilo sredstva za oblikovanje institucijskih istraživačkih politika. Sredstva za 2013. su koncem srpnja 2013. dostavljena Sveučilištu. No, kako se Strategija Sveučilišta u Rijeci 2014.-2020. očekuje koncem 2013. ili početkom 2014., ne čini se potrebnim sveučilišne politike istraživanja usklađivati s prethodnom strategijom, već treba nove politike istraživanja oblikovati na temelju strateških ciljeva postavljenih u Strategiji 2014.-2020. Provedba Strategije 2014.-2020. podrazumijevat će i razvijanje financijskih instrumenata, uključujući i instrumente za provedbu znanstvenog dijela strategije i znanstvenih politika. Stoga, sredstva Programskog ugovora za znanost trebaju biti u funkciji provedbe nove Strategije. Jasno, ta sredstva nisu dostatna pa će biti potrebno uspostaviti dodatne financijske instrumente za provedbu Strategije 2014.-2020., uključujući i formiranje Fonda za znanost. Kako se radi o strateškom programu i prilagodbi koja se ne može provesti u kratkom vremenu, nužno je osigurati prijelazno razdoblje u kojem će se održati kontinuitet istraživanja na Sveučilištu. Stoga će se sredstva isplaćena temeljem Programskog ugovora u prijelaznom razdoblju koristiti za održavanje postojeće razine istraživanja na Sveučilištu te za razvoj financijskih instrumenta za provedbu Strategije 2014.-2020.

MZOS je osiguralo sredstva za postojeće znanstvene projekte do kraja 2013. Stoga će se sredstva Programskog ugovora za znanost za 2013. (6.226.633,37 Kn) raspodijeliti temeljem internog natječaja kao potpore postojećim istraživanjima. Dodjeljivat će se dvije vrste potpora: (a) potpore za postojeća istraživanja istraživačkim timovima i pojedincima (5.606.633,37 Kn) te (b) inicijalne potpore mladim istraživačima u statusu docenta ili izvanrednog profesora za razvoj samostalnog pravca istraživanja (620.000,00 Kn), ali obavezno vezana uz postojeća istraživanja.

Inicijalne potpore mladim istraživačima valja sagledavati u okviru nove Strategije i izražene potrebe za formiranjem Fonda za potporu istraživanjima na Sveučilištu u Rijeci. Stoga su Inicijalne potpore osnova za formiranje Fonda. Potrebe su daleko veće, pa uskoro valja očekivati povećanje sredstava koja će se izdvajati za tu namjenu. Cilj svakog sveučilišta, pa tako i riječkog, treba biti osiguravanje uvjeta i institucijske potpore svim istraživačima, u svim stadijima istraživačke karijere. Pritom, institucijski instrumenti i financijske potpore trebaju voditi računa o potrebi okrupnjivanja istraživanja i sprječavanje fragmentiranja.

Radi boljeg razumijevanja, potrebno je uskladiti terminologiju. Naime, postojeća terminologija, odnosno postojeće stanje u sustavu znanosti, ne preklapa se s terminologijom koja se koristi u EU. Vrlo se često miješaju koncepti, posebice u sferi *policy* dijaloga, što zbunjuje sve dionike u sustavu i usporava procese transformacije hrvatskog znanstvenog sustava. Stoga, smatram potrebnim opredijeliti se za terminologiju

koja se koristi u Europskoj mreži za istraživačke karijere (*The European Framework for Research Careers*¹). Europska mreža opisuje četiri široka profila istraživača:

- (R1) Istraživač početnik (*First Stage Researcher*) - sve do doktorata;
- (R2) Priznati istraživač (*Recognised Researcher*) - istraživači s doktoratom koji još nisu u potpunosti nezavisni;
- (R3) Nezavisni istraživač (*Established Researcher*) – istraživač koji je razvio dostatnu razinu nezavisnosti;
- (R4) Rukovodeći istraživač (*Leading Researcher*) – istraživač koji može voditi istraživačke timove jer je međunarodno prepoznat u svom području.

U načelu, potpore postojećim istraživanjima namijenjene su uglavnom rukovodećim istraživačima čija je zadaća okupiti ostale profile istraživača u istraživačke timove. Naravno, pošto se hrvatski sustav dobrim djelom ne preklapa s europskim, moguće je i da ostali profili nastoje okupiti istraživačke timove. U svim područjima, posebice društvenom, humanističkom i umjetničkom, postoje individualni istraživači koji se teško mogu organizirati u timove.

Inicijalne potpore mladim istraživačima namijenjene su istraživačima na Sveučilištu koji se do sada nisu imali prilike natjecati na nacionalne fondove, zbog višegodišnjeg zastoja u funkcioniranju sustava, pa nisu mogli proći tranziciju iz profila R2 (priznati istraživač) u profile R3 (nezavisni istraživač) i R4 (rukovodeći istraživač).

Potpore za postojeća istraživanja

Potpore za postojeća istraživanja (istraživanja u tijeku) istraživačkim timovima i pojedincima (UniRi potpore istraživanjima) raspodijelit će se unutar istraživačkih područja kako slijedi:

Prirodne znanosti	388.455,09 Kn
Tehničke znanosti	1.365.230,13 Kn
Biomedicinske i biotehničke znanosti	1.990.337,75 Kn
Društvene znanosti	1.129.792,16 Kn
Humanističke znanosti	497.138,00 Kn
Umjetničko područje	235.680,24 Kn

Potpore za postojeća istraživanja dodjeljivat će se u četiri kategorije:

- A. Potpore za materijalno zahtjevna istraživanja - istraživačkim timovima koji broje najmanje 5 članova i provode se u područjima gdje su troškovi istraživanja veliki zbog zahtjevne infrastrukture ili potrebe nabavke reagensija (80.000 do 100.000 Kn godišnje).
- B. Potpore za istraživačke timove najmanje 5 istraživača (30.000 do 50.000 Kn godišnje).
- C. Potpore za istraživačke timove od najmanje 3 istraživača (20.000 do 40.000 Kn godišnje).
- D. Individualne potpore (do 15.000 Kn godišnje).

Nositelj potpore može biti nastavnik u znanstveno-nastavnom, odnosno umjetničko-nastavnom, zvanju, zaposlen na Sveučilištu u Rijeci ili sastavnici Sveučilišta, koji je do sada bio vrednovani (evaluirani) znanstveni projekt ili može kroz publikacije i ishode istraživanja dokazati postojanje kontinuiranog istraživanja i suradnju unutar predloženog istraživačkog tima.

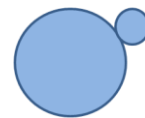
Osnovni istraživački timovi mogu se sastojati samo od sveučilišnih nastavnika i suradnika te znanstvenih novaka koji imaju sklopljen ugovor o radu na Sveučilištu u Rijeci ili sastavnicama Sveučilišta u Rijeci. Jedan nastavnik/suradnik/novak može biti član samo jednog tima, odnosno dobivati potporu samo kroz jednu kategoriju. Zahtjevi za potporom iz kategorije A, B i C trebaju sadržavati minimalna broj članova osnovnog tima.

U prijedlozima za potporom mogu se prikazati i prošireni istraživački timovi (kolaborativni tim) koji mogu uključivati i ostale suradnike sa Sveučilišta, te iz drugih znanstvenih organizacija iz zemlje i inozemstva.

Sredstva za individualne potpore biti će ograničena na najviše 30% sredstava za svako područje kako bi se otežalo fragmentiranje istraživanja.

¹ http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/Towards_a_European_Framework_for_Research_Careers_final.pdf

Inicijalna potpora za mlade istraživače

Inicijalne potpore mladim istraživačima dodjeljivat će se mladim istraživačima koji žele samostalno razviti jedan pravac istraživanja unutar postojećeg istraživačkog tima. Prijaviti se mogu znanstvenici zaposlenici Sveučilišta u Rijeci (ili sastavnice Sveučilišta) u znanstveno-nastavnom zvanju koji su stekli doktorat znanosti **najmanje 2, a najviše 9 godina** prije datuma roka podnošenjem zahtjeva za potporom. Poticati će se okrupnjavanje istraživanja, razvoj istraživačkih timova i znanstveno profiliranje zavoda/odsjeka/odjela/fakulteta. Neće se poticati osamostaljivanje i razvoj pravaca izvan portfelja institucije. Dodjeljivat će se u dvije kategorije:

- A. Potpore za materijalno zahtjevna istraživanja - koja se provode u područjima gdje su troškovi istraživanja veliki zbog zahtjevne infrastrukture ili potrebe nabavke reagensija (do 50.000 Kn godišnje).
- B. Potpore za manje materijalno zahtjevna istraživanja - (do 30.000 Kn godišnje).

Obveze iz Programskog ugovora

Sredstva potpora su namjenska, ne smatraju se vlastitim prihodom u smislu članka 52. Zakona o proračunu i ne mogu se koristiti za podmirivanje rashoda za zaposlene (dodatci na plaću, honorari), nabavku kapitalne opreme i podmirivanje materijalnih troškova redovitog poslovanja ("hladni pogon"). Sveučilište i sastavnice dužne su zasebno knjigovodstveno pratiti tijek doznačenih sredstava, a nositelji potpora (Sveučilište ili sastavnica) svake godine podnositi izvješće o namjenskom trošenju sredstava. Namjensko trošenje utvrđuje se financijskim planom korištenja svake pojedine potpore (sastavni dio prijave) te ugovorom Sveučilišta i nositelja potpore. Nositelj potpore je osoba u znanstveno-nastavnom zvanju, zaposlena na Sveučilištu/sastavnici s barem pola radnog vremena.

Prijave, vrednovanje i izvještavanje

Prijave, vrednovanje i izvještavanje će se obavljati putem internog portala Sveučilišta u Rijeci (<https://portal.uniri.hr>) kojem se može pristupiti izravno ili neizravno s naslovne stranice *Share Point Portala* Sveučilišta u Rijeci (<https://spp.uniri.hr>), pokretanjem ikone Projekti ili putem veze Rektorat-Znanost-Projekti.

Portfelj zaposlenika

Svi korisnici potpore dužni su unijeti podatke u Portfelj zaposlenika Sveučilišta u Rijeci i izraditi javni profil u Google Znalcu (*Google Scholar*).

Portfelj zaposlenika Sveučilišta u Rijeci je baza kojom se prikazuju ukupna postignuća svih zaposlenika na Sveučilištu (ne samo znanstvena) koja je dostupna svim djelatnicima Sveučilišta a postignuća se mogu dijelom prikazati na javnim stranicama (o dijelu koji će biti dostupan javnosti odlučuje zaposlenik ako to nije drukčije utvrđeno institucijskim aktima).

Google Scholar je javni servis (besplatan) kojim je moguće prikazati sva postignuća pojedinca ili institucije (zavod/odsjek/odjel/fakultet/ sveučilište) i mjeriti vidljivost na Webu. Povećanjem vidljivosti pojedinaca putem *Google Scholar* povećava se ukupna vidljivost Sveučilišta, što je jedan od strateških ciljeva Sveučilišta.

Portfelj zaposlenika omogućuje "usisavanje" i sinkroniziranje podataka s bazom Crosbi i *Google Scholar*, čime se nastoji osigurati koncept "upisivanja podataka samo jednom". Kad se uspostavi Repozitorij Sveučilišta podatci u portfelju moći će se sinkronizirati i s Repozitorijom. Portfelj će, nadalje, omogućiti dodavanje ostalih javnih profila pojedinaca (*Web of Science, Scopus, Research Gate* i sl.).

Upisani podaci u Portfelju i vidljivost putem *Google Scholar-a* biti će temelj za evaluaciju prijedloga za potporu.

Evaluacija

Prijedlozi za financiranje istraživanja evaluirat će se na razini panel-evaluacije (tri nezavisna evaluatora s drugih sveučilišta ili znanstvenih organizacija), na jednodnevnom ili dvodnevnom sastanku uz ocjenjivanje parametara utvrđenih u evaluacijskom obrascu. Evaluatori će kvantitativno vrednovati svaki od parametara u skali od 1-10 koji će biti ponderirani (ponderi neće biti poznati evaluatorima). Prijedlozi će se rangirati za financiranje. Konačnu listu prijedloga će sastaviti radni timovi Savjeta za znanost i potvrditi rektor.

Okvirni kriteriji za vrednovanje

- 1) Plan istraživanja u funkciji razvoja institucije;
- 2) Dosadašnji radovi vezani uz temu istraživanja, posebice u časopisima koji su indeksirani kao Q1 i Exc (*Scopus*; rangiranje se može pretraživati na <http://www.scopus.com/> ili <http://www.scimagojr.com/journalrank.php>) ili A1 radovi za društveno-humanističko područje; - [osnova za procjenu radova će biti će *Google Scholar* profil];
- 3) Dosadašnja postignuća korisnika potpore – citiranost, h-index, i 10-index te profil u skladu s Minimalnim kriterijima za odabir mentora na Sveučilištu u Rijeci – Citiranost se valja prikazati u prijavi a može se naći na *Google Scholar* profilu, odnosno u bazi *Scopus* (<http://www.scopus.com/>) ili *Web of Knowledge* (http://apps.webofknowledge.com/UA_GeneralSearch_input.do?product=UA&search_mode=GeneralSearch&SID=R1QSRD5GQ8AppBnxmB3&preferencesSaved=) - [osnova za procjenu radova će biti će *Google Scholar* profil];
- 4) Radovi koji nisu vezani uz temu istraživanja koji pokazuju: (a) kolaborativnost i (b) interdisciplinarnost - [osnova za procjenu radova će biti će *Google Scholar* profil];
- 5) Plan objavljivanja u Q1 i Exc (*Scopus*);
- 6) Mentorstvo nad doktorandima, odnosno postdoktorandima (dosadašnje i planirano);
- 7) Doktorati vezani uz temu istraživanja: (a) obranjeni i (b) planirani
- 8) Do sada prijavljeni projekti koji su u fazi evaluacije ili prijavljeni projekti koji su pozitivno evaluirani a nisu odobreni za financiranje;
- 9) Razvoj istraživačkog tima i kolaborativnosti na Sveučilištu;
- 10) Kruženje mozga;
- 11) Primjenjivost istraživanja i suradnja s industrijom/poslovnim sektorom/javnim sektorom;
- 12) Konferencijska priopćenja;
- 13) Prezentacije u široj javnosti.

Ukoliko nakon evaluacije u nekom području ne budu potrošena sva sredstva, ona će se odlukom rektora prebaciti u drugo područje.

Prijave

Prijava zahtijeva za potporu obavljat će se putem e-obrazaca. Broj riječi (znakova) je ograničen kako bi se prijave standardizirale i olakšalo vrednovanje. Sve upute i pojašnjenja nalaze se u e-obracu, pa nije potrebna dokumentacija prilikom unošenja prijave.

Prijava se obavlja ulaskom u Portfelj zaposlenika (<https://portal.uniri.hr>), registracijom (login i password), unošenjem podataka u osobni Portfelj i ulaskom u bazu Zahtjevi za potporom. Login i password Portfelja su identični kao i za *Share Point Portal* Sveučilišta (SPP) (<https://spp.uniri.hr>) i temelje se na UniRi mail adresi (login) i password-u koji odgovara AAI@EduHr. U Portfelj zaposlenika može se ući i s naslovnice Sveučilišnog SPP a bit će moguć izravan ulazak i na Projekte UniRi. SPP će se koristiti za sve obavijesti, uključujući i raspravu o otvorenim pitanjima (FAQ).

Ugovor

Svi glavni istraživači, dobitnici potpore morat će potpisati institucijski (glavi istraživač, dekan/pročelnik odjela i rektor) ugovor o namjenskom korištenju sredstava sukladno planu istraživanja i financijskom planu.

Izveštavanje

Prvi izvještaj o korištenju sredstava će se podnositi u lipnju 2014. Svrha izvještavanja je praćenje postignuća predviđenih planom istraživanja, posebice onih postignuća koja su temeljni kriteriji za vrednovanje Programskih ugovora. Izvještaji će se evaluirati, pa se može očekivati ukidanje potpore onim istraživanjima koja ne ostvaruju predviđene rezultate i ne doprinose ispunjavanju kriterija iz Programskih ugovora.